

פעולת בדואים

עידן גונן, שבת "אחוזה"-רמלה

מטרות:

1. החניכים יחקרו, יכירו וילמדו את מאפייני החברה הבדואית.
2. החניכים יתנסו במאפיינים ומנהגים השייכים לחברה הבדואית.
3. החניכים יתנו מהפעולה ויקחו איתם דברים טובים בנוגע לחברה הבדואית.

מתודה: אוהל בדואי- האוהל של מחמוד

מהלך הפעולה: בחלק הראשון של הפעולה חוקרים החניכים את חיי הבדואים ולומדים עליהם בעזרת המשחק "השקרנים"- בוחרים שלושה נציגים, שואלים אותם שאלה בנוגע לבדואים ומביאים לכל אחד מהם תשובה, כל אחד צריך להקריא את התשובה שלו בצורה המשכנעת ביותר והקבוצות צריכות לנחש מי צודק ומי משקר.

שאלה ראשונה-מיהו בדואי?

פתק 1- הבדואי הוא אדם אשר חי במדבר (באדיה בערבית), מכאן בא שמו, הוא חי חיים פשוטים ולא משתנים. הנדודים והחזקת העדרים הם חלק בלתי נפרד מחייו. הבדואי, מבחינת הדת הוא מוסלמי שמקיים את מצוות האיסלאם. הוא חי במסגרת שבט ומתפרנס מגידול עדרים. הוא אוהב לשמור על יחסים טובים וקשרים טובים עם שכניו, ואוהב לקבל את אורחיו בקפה מר, שהוא סמל לחיים הקשים במדבר. הבדואי מכבד את אישתו וכבוד המשפחה קדוש בעיניו.

פתק 2- הבדואי הוא אדם החי במדבר, הוא משתייך ללאום הערבי, אך הוא אינו מוסלמי-יש לו דת משלו. הוא חי חיים פשוטים וקבועים עם משפחתו בתוך אוהל במדבר, ובאותו המקום חי למשך דורות. הבדואי ומשפחתו הם חלק מחמולה בדואית הנמצאת באיזור בו הוא נמצא. הבדואים נוהגים לקבל בברכה את אורחיהם והם נוהגים להיות חמי מזג ובעלי יצר שתלטנות. הבדואי דואג למשפחתו, אך לא בכל מחיר.

פתק 3- הבדואי הוא אדם אשר נודד במדבר, הוא מגדל למחייתו ופרנסתו עדרים שונים של פרות, סוסים, כבשים, גמלים, עופות מיים ועופות מדבר. הבדואי הוא לעיתים אדם חמום מוח וידוע כאחד שאוהב לשמור על יחסים טובים עם שכניו ולקבל אנשים בשמחה לאוהלו. בימינו קיימים שבטים של בדואים גם במדבריות השלג.

שאלה שנייה-מהו מבנה השבט בדואי?

- פתק 1-** השבט כולל בתוכו מספר פלגים. כל פלג כולל בתוכו מספר חמולות, כאשר חמולה מורכבת מכמה משפחות בעלי קישרי דם או נישואין. המשפחה היא המסגרת הקטנה ביותר.
- פתק 2-** המשפחה היא המסגרת הקטנה ביותר והגרעין, הדורות הבאים של אותה משפחה וקישרי הדם והנישואין הקיימים בין משפחות מרכיבים קבוצה ששמה חמולה והחמולה מחולקת למספר פלגים, שבכל פלג יש 5 חמולות, השבט כולל בתוכו מספר פלגים.
- פתק 3-** החמולה היא הגרעין והבסיס למבנה השבט, בתוך החמולה ישנם פלגים שונים, כאשר בתוך הפלגים הללו מחולקות המשפחות וכולם מרוכזים בשבט אחד.

שאלה שלישית-מהו הלבוש בדואי?

- פתק 1-** הגברים הדואים לובשים כפייה לבנה על ראשם ומעליה עקאל בצבע שחור ועל גופם גלימה בצבע חום. בגדיה של האישה הדואית הם שחורים, היא לובשת שמלה צבעונית ומקושטת, ומכסה את גופה בצעיף שחור המגיע עד לראשה.
- פתק 2-** הגברים הדואים לובשים בגדים שחורים וחומים ועל ראשם הם חובשים כפייה שחורה עם עקאל בצבע לבן. הנשים לובשות בגדים שחורים וצנועים כיאה לאישה בחברה הדואית.
- פתק 3-** הגברים והנשים הדואים לובשים שניהם בגדים שחורים ומכסים את ראשם בכפייה או במטפחת ראש. לעקאל שעל הכפייה צבעים שונים ומגוונים.

שאלה רביעית-מהו הסאג?

- פתק 1-** לוח ברזל עגול ומקומר, המשמש לאפיית ככרות לחם בדואיות.
- פתק 2-** מחבת להכנת פיצות בדואיות.
- פתק 3-** כלי ממנו שותה הגמל.

שאלה חמישית-מהו הדבקה?

- פתק 1-** ריקוד בדואי עממי.
- פתק 2-** השמן אותו מפיקים הדואים.
- פתק 3-** טקס בדואי בו מתארסים הגבר והאישה.

שאלה שישית-מהו המנסף?

- פתק 1-** מאכל בדואי העשוי מאורז עם גושי בשר כבש גדולים.
- פתק 2-** התבואה הטרייה ביותר.
- פתק 3-** הצמר הטוב ביותר לסריגת סוודר.

בחלק השני של הפעולה החניכים שומעים סיפור בדואי עממי מפי מחמוד :

הבדואי אבו עלי וסוסתו האצילה

באחד השבטים חי איש עני ושמו אבו עלי, לאבו עלי לא היה לא בית ולא צריף, רק אוהל קטן וסוסה אצילה היו לו. רבים רצו לקנות ממנו את הסוסה, אך לכולם השיב אבו עלי: "סוסה זו לא אמכור בעד שום כסף שבעולם". יום אחד הגיע אדם עשיר שחשק בסוסתו של אבו עלי ורצה לקנותה, אבו עלי לא רצה למכור לו את הסוסה, ולכן החליט העשיר לעשות מעשה מתוחכם. הוא התחפש בבגדי עני, חזר לאבו עלי וביקש ללון במקומו הצנוע. אבו עלי בירך את האיש בברכת אהלן וסהלן, הכין לו ארוחה מהמעט שהיה לו ונתן לו מיטה לישון עליה. בלילה התעורר אבו עלי והנה האורח איננו, הוא החל לחפש את האורח, ושמע את קול סוסתו צוהלת ורצה. הוא הביט החוצה, וראה את האורח רוכב על סוסתו ומתרחק. אבו עלי החל צועק לאורח וקף, וקף (עצור, עצור), בשם אלוהים והנביא מוחמד, עליו התפילה והשלום, וקף. האורח הסתכל על אבו עלי ואמר: "שמתי לך את מחיר סוסתך מתחת למיטה" אבו עלי ביקש דבר אחד בלבד הוא אמר: "בקשה אחת לי אלייך, אל תספר לאיש על המעשה שעשית עימי, כי אם שאר הבדואים ידעו על הדבר הזה, יפסיקו את מנהג אבותינו ולא יכבדו אורחים". כאשר שמע האיש את דיברי אבו עלי נתמלאה חרטה בליבו, הוא ירד מעל הסוסה, השיבה לבעליה ובקש ממנו את סליחתו.

לאחר הסיפור העממי יקרא מחמוד קטע מיומן של ילדה בדואית, כאילו זהו יומנו שלו, בסוף יציין כי זהו יומנה של ילדה בדואית בת 14 בשם אסררא גדיר. (הקטע מצורף למערך)

בחלק השלישי של הפעולה החניכים מכינים פאטירים, המון פאטירים ומוגש להם תה, שאנחנו המדריכים נכין. (אוכלים פאטירים עם שוקולד שותים תה ומסיימים עם טעם מתוק).